

NYE JULETRÆSARTER I DANMARK?

Koreagran, Meyers gran eller måske nobilis' skrøbelige fætter? I denne artikel kan du læse om de erfaringer, som den københavnske producent Johan Wedel Nielsen har gjort sig omkring de mange forskellige juletræsarter.

≡ Johan Wedel Nielsen

I Danmark dyrker vi nordmannsgran. Det er vi dygtige til, og det skal vi blive ved med. Der er dog en vis form for konservatisme i branchen, hvilket jo skyldes, at man binder store værdier i en kultur, og der går mange år, inden resultatet høstes. Derfor er der stadig mange, som sværger til planter, som er lavet af frø fra Ambrulauri området i Georgien, men de nye danske frøplantager er trods alt ved at få fodfæste i markedet.

Der er mange andre arter i *Abies-slægten*, selvom det er lidt uklart, hvor mange, da de jo ofte overlapper hinanden i udbredelse. Men der findes mellem 48 og 56 arter. Derudover er der *Picea-slægten* med 35 arter, hvor vi kender rødgran.

Jeg har dyrket en del af dem. Det er sjovt at prøve, men det er som hovedregel svært at dyrke nye arter og derudover også svært at sælge dem, når de endelig er klar. I det efterfølgende fortæller jeg om de træer og planter, som jeg har erfaring med.

Sibirisk ædelgran (*Abies sibirica*), den velduftende

Den sibiriske ædelgran fra Rusland kan tåle en hel del frost, så hvis man ønsker at starte en juletræsproduktion tæt ved Omsk, Novosibirsk eller Chelyabinsk, vil arten være et fortræffeligt valg. Udenfor dette område er den dårlig.

Jeg startede i 2010 med at plante halvdelen af plantagen med *Abies sibirica*, da jeg mente, den havde stort potentiale som et slankt træ til københavnske kunder. Den vokser fint og klarer vinterens nattefrost flot. Derudover kendetegnes arten ved at være gulgrøn. Den har en dejlig duft, men er også usælgelig, da den er tynd, gul og splejset. Efter fem år fældede jeg alle træerne og plantede i stedet nordmannsgran. Hovedpointen er, at man skal plante maksimalt 5% nye sorter og dumme sig i lille skala.

Koreansk ædelgran (*Abies koreana*), den potentielt brugbare

Koreagran er en anden art som tåler en del frost. Den tåler fugtig jord og kan plantes i frosthuller. Jeg plantede en del i 2010 af Gravgårde proveniens og solgte allerede året efter de første træer! Ja det var store planter, og ja vi sælger en del små træer i København. Den har tendens til at blive gul uden farvegødsning, men den er nem at forme, da den får rigtig mange internodier. Man kan lave disse træer så tætte som

en ligusterhæk. Topskud reagerer fint på Pomoxon, men det skal gives tidligt. Koreagran kunne godt have potentiale til at være en ny art i Danmark, men jeg må konstatere, at efterhøstkvaliteten er katastrofal. Den får kogler enormt tidligt; allerede ved en meters højde vælter det frem med kogler, som så enten skal pilles af eller ignoreres. Vælger man den sidste løsning, har man et problem når de fældes, da koglerne falder fra hinanden, når træerne skal nettes.

Selv ved fældning i december stod koreagrantræerne og dryssede på stadepladserne, vel at mærke mens de stadig stod udenfor. Derfor er jeg stoppet med at sælge koreagran. Det er nu engang et vigtig parameter for kunderne, at der er nåle på træerne, men måske dette kan løses ved forædling? Faktisk kan man købe koreagran med blålige nåle fra Engler-planteskole i Tyskland. Den har jeg ingen erfaring med, men vil prøve at plante den en dag. Måske har den bedre efterhøstkvalitet?

Klippeædelgran (*Abies lasiocarpa*), den gudesmukke

Lasiocarpa er gudesmuk, meget slank og tæt samt for arizonica-provenienserne en fin blå farve. Disse træer er meget nemme at sælge. De holder godt på nålene og er lige så flotte som naturdykede træer. Lad os derfor lige overveje hvor nemt juletræsdyrkning ville være, hvis man ikke skulle formklippe, nippe, topstoppe og rulle. Et helt perfekt træ! Det trives godt i Norge på fjeldskråninger, men i flade fugtige Danmark trives den ikke. Den får svamp og bliver helt brun. Den får frostskafer, og toppene gror enten slet ikke eller også gror der fem toppe op. En dygtig avler får en høstprocent på 40, og selv om de er nemme at sælge i København, er det nok svært at sælge et lastbillæs til en tysk grossist. Derudover springer den ud meget tidligt, hvilket er lidt dumt, hvis man planter den sammen med nordmannsgran. Hvordan får man lige sprøjtet inden 1. maj uden at skade alle sine lasiocarpa? Gode råd modtages gerne til forfatteren, som på nuværende tidspunkt har dette problem.

Rød ædelgran (*Abies magnifica*), nobilis' skrøbelige fætter

Den røde ædelgran vokser i Californien og overlapper med nobilis. Den ligner nobilis, men har mange flere grene – et flot slankt træ. Nogle af træerne har også nobilis' flotte blå farve, mens andre er blågrønne. Jeg købte et større parti økologiske magnifica af statskoven for mange år siden. Det var i en af disse stjernestunder, hvor jeg som opkøber kom igennem med et godt bud overfor en værgeløs producent. Salget i

Lasciocarpa: Den dueblå farve på arizonica provenienserne er meget eftertragtet.

Rød ædelgran: Et skrøbeligt træ der ofte angribes af nålesvamp og dør.

København gik også godt, og økonomien havde været rigtig god, hvis ellers lastbilen havde husket tre-meter træerne, men de ligger nok stadig i vejkanten ved Horsens?

Efter leveringsdroppet bestilte jeg straks 2.000 planter af magnifica af proveniens Huckleberry Mountain. En ældre juletræsavlter mente dog, at der var problemer med nålesvamp, men den slags detaljer stopper ikke mig. To år efter var der 400 plugplanter klar, resten var døde af nålesvamp. I min egen lille planteskole satte jeg gang i en større produktion, men de døde også af nålesvamp.

Alt i alt er *Abies magnifica* et træ med stort potentiale – så længe den lever. Det gør den bare typisk ikke.

Bornmüllergran (*Abies bornmullerana*), det lille perfekte træ
Tilbage i 2007 skrev Torben Leisgaard omkring *Abies Bornmüllergran* i Nåledrys. Han lavede en frøplantage, som nu hedder Kongsøre. Det var forudseende.

Bornmüllergran proveniens Kongsøre virker rigtig godt, specielt til små træer, hvor den er nordmannsgran overlegen. Arten får ikke ædelgranlus og er derfor eneste logiske valg til økologisk produktion. Som to-meter høje træer er den ikke helt så god, da den har tendens til at blive lidt vild i væksten. Jeg planter 50% Kongsøre i mine plantager, og arten er faktisk ikke en nicheart længere. Man kan tilmed dyrke den sammen med nordmannsgran, da den faktisk ikke springer specielt meget tidligere ud. Jeg vil ikke gå i

Økologisk Bornmüllergran: Det eneste logiske valg til økologisk produktion, da de ikke får ædelgranlus.

detaljer, da der allerede er skrevet en masse om denne art. Men konklusionen er, at proveniensen Kongsøre og lignende afkom er bedre end nordmannsgran til produktion af mindre- og pottedyrkede juletræer.

Frasergran (*Abies fraseri*), Walt Disney træet

Frasergran vokser meget hurtigt, hvilket i starten er dejligt, men senere knapt så dejligt, når den laver et topskud på 150 cm. Den har en fænomenal efterhøstkvalitet – nok den bedste evne til at holde på nålene af alle *Abies*-arter. Man kan formhugge den som rødgran i juli måned og skære toppen af som rødgran. Pomoxon i tredobbelt dosis og Conshape virker fint, men det er ikke godkendt, så det er på teoretisk plan. Top-Stop Twist tang virker også, og den er i hvert fald godkendt. Salget af frasergran er rigtig godt i USA og England, hvor det er et kendt træ. I Danmark kan man sælge lidt, men de fleste kunder er lige så konservative som en juletræsavl. Faktisk har jeg hørt om flere danske avlere, som har dyrket frasergran i større stil, og som har oplevet problemer med afsætningen. Personligt kan jeg maksimalt sælge 5% frasergran fra mine egne studepladser.

Frasergran kan laves meget tæt og meget slank. Man kan under ingen omstændigheder lave dem naturgroede og de får – ligesom koreagran – kogler i en tidlig alder. Frasergran er kendt for at være sensitiv over for stammelus. Den foretrækker meget lav pH, og kan slet ikke tåle våde rødder. Derudover er den meget følsom overfor rodfordærver, der næsten har udryddet arten i Cascade bjergene i West Virginia, hvor den kommer fra.

Meyers gran (*Picea meyeri*), rødgran men uden nåletab?

Meyers gran er ikke en ædelgran, men den er beslægtet med rødgran. Den ligner også en lidt blålig rødgran eller grønlig blågran. Dens nåle er stikkende som en rødgran, men ikke sylespidse som blågran. Den skulle efter sigende have en helt fænomenal efterhøstkvalitet uden nåletab. Man kan ikke købe planter, så jeg dyrker nogle bag mit driv-

hus af frø, som jeg har købt på nettet. De er klar til udplantning nu, og alting ser fint ud indtil videre. I USA er der avlere, som dyrker Meyers gran, og de er begejstrede, men i USA dyrker de også concolor, douglas og grandis, så man skal være varsom med at tro på alt, hvad de siger.

Og der er endnu flere...

Balsamgran er helt og aldeles usælgelig. **Kæmpegran/ grandis** og **douglasgran** er populære i USA og kan formhugges, så de bliver helt tætte. Men de får også alle mulige svampe, og europæiske kunder er ikke så vilde med dem.

Blågran er et billigt træ som nemt får nåletab inde ved stammen og i øvrigt stikker som en tjørnehæk. Dem lader vi tyskerne dyrke selv.

Set fra en akademisk vinkel er forskellige fyrarter spændende, men også usælgelige.

Concolor eller langnålet ædelgran er, som navnet antyder, et træ med meget lange, lidt blålige, nåle. Træet er underligt og svært at sælge. Nålene knækker nemt under oparbejdning, og det gør ikke sagen nemmere.

Abies homolepis er en japansk ædelgran, som efter sigende skulle være god (Nåledrys nr. 84). Jeg har ingen erfaring med arten, men folk som har prøvet den, må gerne skrive til mig.

Hovedkonklusionen er, at man altid skal lege som juletræsproducent. At foretage mindre "forsøg" fastholder glæden ved faget, men husk at starte småt! Og husk at plante alle de eksotiske træer i én samlet blok, hvor man så kan gå ud og more sig. Her kan man vise de nysgerrige kunder hen, så de har mulighed for at købe en mindre mængde. Man skal ikke bredsprøjte blokken med eksotiske træer, da udspringstidspunktet varierer over 45 dage, hvilket gør bredsprøjtning 1/5 – som vi plejer at gøre med nordmannsgran – umulig. 🚫

Frasergran

Meyers gran

Douglasgran: Et meget populært træ i USA.